

Mojmír Grygar: Kdo zaplatí válku na Ukrajině?

prvnizpravy.cz/zpravy/politika/mojmir-grygar-kdo-zaplati-valku-na-ukrajine

O tom, že „krví války jsou peníze“ (Anatol France), pochybují snad jen idealisté, kteří se domnívají, že hybnou silou války je nadšení vyvolané ideálními pohnutkami, zejména náboženskými, vlasteneckými nebo podobnými vznešenými představami a city.

Mojmír Grygar

4. srpna 2022 - 06:20

V nové době je nadvláda peněz nepochybná – názorně to dokládají obě světové války. Na začátku té první někteří politikové a ekonomové pochybovali, zda se najde dost peněz na financování tak nákladných podniků. Ale peníze se nakonec našly, i když to bylo spíš naneštěstí, než kupodivu, píše Mojmír Grygar v komentáři pro Prvnizpravy.cz.

Financování válek se pokaždé vyznačovalo jistou diskrétností, protože se dalo v rozporu s ideálními pohnutkami, které zdůvodňovaly příčinu války. Kdo dnes ví, že banky, které stály za Škodovými závody, financovaly také modernizaci ruských Putilovských zbrojovek? Za

druhé světové války jen málo lidí vědělo, že finanční zájmy spojovaly německý průmyslový koncern I.G. Farben se zámořskými podnikateli ve Spojených státech. Ale peníze ani v dobách, kdy se šířily války motivované náboženskými důvody, neztratily svou klíčovou roli. Jistě se mnoho lidí podiví, že v třicetileté válce zjištěné důvody (spolu s dobýváním válečné kořisti) vedly až k radikálnímu popření věroučných sporů. Ferdinand II., vítěz bitvy na Bílé Hoře, nemilosrdně pronásledoval protestanty, ale přitom paradoxně toleroval Židy, kteří byli podle bible navěky zatíženi dědičnou vinou Kristova umučení. Císař potřeboval židovské bankéře a směnárníky jako dodavatele životodárné válečné energie. (Měšťané Tábora se v dobách husitských válek v jednom dopise adresovaném katolické vrchnosti hájili tím, že na rozdíl od vyznavačů nepravého pouštního boha Jehveho, s katolíky sdílejí mnoho věroučných pravd.) Při velké pobělohorské finanční reformě, kterou řídil jeden z nejhrabivějších pobělohorských pánů kníže Karel Lichtenstein, využívající služeb bohatých penězoměnců, došlo k tak zjevné korupci, že její strůjci byli pohnáni před soud.

Zdá se, že dnešní válečný konflikt na Ukrajině, v němž je ve hře nepředstavitelné množství peněz, nutně vzbudí otázku, kdo tyto náklady na zabíjení a ničení jednou vyčíslí a kdo je nakonec zaplatí. Na Ukrajině denně přicházejí z ciziny zbraně a peníze ve velkém objemu a počtu, bez nichž by kyjevská vláda nemohla ruskému útoku čelit a státní správa by se rozpadla. Není třeba, a ani to není možné, podrobně vyčíslit Bidenovy dary v podobě zbraní a peněz; podobně a snad o poznání hůře lze odhadnout vojenskou a peněžní pomoc, kterou evropské země (ostatně dosti nerovnoměrně) poskytují Ukrajině.

Obtížné je také určit prostředky, které státy východní a střední Evropy vydávají na pomoc milionům uprchlíků. Přitom pohyb ukrajinských občanů vyvolaný válkou nelze prakticky dokumentovat, protože nutnost rychlé pomoci vymazala hranice sousedních i vzdálenějších států. Nevíme také, jaké negativní důsledky tato nevyhlášená schengenská hranice přinese. Raději je nebudu vypočítávat, protože by se to mohlo dotknout dobrých lidí, kteří sami, bez ohledu na vládní opatření, spěchají lidem v nouzi. Ale ve světě, kde se všechno přepočítává na peníze, bude muset být jednou vystaven účet. Ptám se, v jakém vztahu k vojenské pomoci budou posuzovány částky ve prospěch uprchlíků. Je zřejmé, že mezi oběma těmito položkami je přímá úměra: čím víc zbraní Ukrajina dostane, tím víc uprchlíků bude potřebovat pomoc. To se podobá absurdní rovnici: dodávky zbraní nemohou Ukrajině v žádném případě zajistit vítězství nad atomovou velmocí (tento cíl se nestává opakovaním jistotou, nýbrž sebeklamem), naproti tomu vyhánění dalších milionů obyvatel ze země do sousedních států, včetně Ruska, nutí je vynakládat na uprchlíky stále víc peněz a prostředků.

Ohlédneme-li se do nedaleké minulosti, nemůžeme se nepozastavit nad obrovskými výdaji, které museli Američané vynaložit na prohrané války ve Vietnamu a Afghánistánu. O tom, kolik stála válka ve Vietnamu, nejsou dostupná spolehlivá data; uvádí se pouze počet amerických obětí – zabitých 56 000, zraněných 150 000 a 830 000 psychicky postižených. Oběti Vietnamců jsou mnohonásobně vyšší, ale ty nikdo pořádně nespočítal. Peníze, které pohltila dvacetiletá válka v Afghánistánu, jsou naproti tomu přesně vyčísleny – denně to bylo 300 000 \$, úhrnem 22 bilionů; naproti tomu obětí bylo méně (7 000 mrtvých, 21 000 zraněných); počet zabitých, vyhladovělých a vyhnaných Afghánců jde do mnoha milionů, ale přesná čísla se nikomu nepodařilo sestavit, nehledě na to, že válka si stále ještě vybírá svou krvavou daň.

Zamyslíme-li se nad těmito čísly, musíme žasnout, kolik vojáků a civilistů muselo zemřít ve válečném dobrodružství, kdy nejmocnější země světa prohrála nad otrhanými a špatně vyzbrojenými vesničkami a horami. Stály takové války za oběti a utrpení? Nemohly se konflikty řešit jiným způsobem? Neušetřilo by to obrovské sumy, které mohly jít na pomoc potřebným, zejména v zemích třetího světa, a na ochranu životního prostředí? Svět by se tak mohl stát obyvatelnějším a statisíce životů vojáků a civilistů by nemusely umírat. Palčivá otázka strůjčům těchto válek – bylo to mrhání penězi, lidskými životy a prostředím nutné? – je stále aktuální. V nekrologu ministra Colina Powella (2021) se dočteme, že ho do smrti tížila lež, kterou zdůvodňoval válku v Iráku, a že nikdy nepochopil, proč v mládí bojoval ve Vietnamu. Když se Madelaine Albrightové novinář zeptal, zda 200 000 tisíc zabitých dětí v Iráku stálo za porážku Saddáma Husejna, s malým zaváháním odpověděla – ano!

Tato fakta je třeba mít na paměti, jsme-li denně konfrontováni s válkou na Ukrajině.

Není i dnes světová veřejnost opět přesvědčována velkolepě organizovanou mediální mašinerií o tom, že dnes se svobodný svět brání nikoliv před iráckým diktátorem třímajícím zbraně hromadného ničení, ani před krvežíznivými džihádisty al-Kájdy a Talibánu, ale před ruským agresorem, který zákeřně přepadl mírumilovnou Ukrajinu? Můžeme na tuto jedinou přípustnou pravdu přísahat? Mám za to, že se lidé jednou budou divit tomu, jak se mohla tak dlouho a houževnatě prosazovat „jediná verze“ o „ničím

nevyprovokovaném“ útoku Rusů, o zločinu v Buši, o úmyslném zabíjení civilistů v Charkově, Mariupolu a jinde, o bombardování ruských věznic se zajatci z Azova a o dalších podobných „ruských zvěrstvech“? Lidé si jednou položí otázku, kdo způsobil podivné opakované výbuchy ve Vrběticích, které se v těchto dnech opakují v bulharských skladištích, odkud se v roce 2014 dopravovaly české výbušniny na Ukrajinu. Na řadu přijde i podivný útok na Skripala, zběhlého ruského plukovníka tajné služby, který málem přišel o život, ale sám nemohl žurnalistům vysvětlit, co všechno se kolem něho semlelo, protože ho britské úřady utajily tak dokonale, že k němu nikdo nemá přístup. Žije vůbec? Máme všechny tyto podivné případy a okolnosti přenechat jasnovidcům a hvězdopracům?

Když Masaryk ukončil svoji válečnou misi ve Francii, Británii, Rusku a Americe, vydal v knize Světová revoluce zprávu o činnosti, která vedla k obnově společného státu Čechů a Slováků. Politický výklad událostí, zasazený do historických souvislostí, doplnil přesným vyúčtováním peněz, které měli čeští a slovenští politikové v exilu k dispozici. Dočkáme se někdy podobných účtů a výkazů, v nichž politici a ekonomové USA, NATO a EU přesně popíší tok peněz, včetně nákladů na zbraně a pomoc ukrajinským běžencům?

Můžeme něco takového čekat od české vlády, která, což nemá v našich dějinách obdobu, se ihned ztotožnila s napadenou Ukrajinou a vzala na sebe všechny důsledky tohoto rozhodnutí? Kdo ukrajinské účty zaplatí? Půjde o velkolepé dary motivované napohled nejušlechtilejšími důvody, započítají se výdaje do strmě stoupajících státních dluhů, kdy je už těžké dohledat, kam se která miliarda poděla, nebo se nad tím vším překlene milosrdná duha

zapomění a biliony se hodí do nenasytné odpadkové jámy dějin? Dojde k tomu, co předvídal velký Milan Kundera – nic nebude odčiněno a vše bude zapomenuto?

(rp,prvnizpravy.cz,foto:arch.)

Tisk stránky Doporučit stránku